

VRAG V SODU

(Belokrajinska)

V starih časih je na Kučarju živel graščak, ki je bil bogatec, da mu v vsej Beli Krajini ni bilo para. Vsega je imel na pretek: loze, zemlje in živine. Toliko je imel gozdov, da bi jih ne iztrebil, če bi vsi njegovi tlačani sekali drevesa leto in dan; toliko je imel svoje zemlje, da bi je ne pregledal, če bi od zore do mraka hodil po njej; toliko je imel živine, da bi konj, govedi in ovac ne preštel v debeli uri... Še več ko lesa, polja in ovac pa je imel vinik. Vsa Kučarska gora je bila zasajena s trtjem. Graščakove vinike so rodile velikanske grozde, jagode na grozdih pa so bile debele ko orehi. Grajski hlapci so sleherno jesen nacedili izpod graščakove vinske stiskalnice toliko vina, da so napolnili vse sode v grajski zidanici. Kučarsko vino je bilo sladko ko med, takšnega ni takrat dajalo nobeno drugo trtje v Beli Krajini.

Zvedel je za izvrstno vino kučarskega graščaka sam vrag. Kakor mnogi drugi revni Belokrajinci tudi on še ni omočil jezika v njem. Lepega dne so se mu pocedile sline po kučarskem vinu. Spodvihal si je rep, vzel v kosmate roke popotno palico in se napotil na daljno pot. Tri dni in tri noči je šepal iz pekla do Kučarja. Ko je prišantal na grajsko dvorišče, je srečal oskrbnika, ki je hitel s prazno majoliko v roki v zidanico po vina

za graščaka. Vrag se je potulil, da ga oskrbnik ni videl. Toda ko je oskrbnik natakal v zidanici vino v majoliko, se je zlodej skozi priprta vrata vtihotapil v grajsko klet in se skril za velikanski sod v zidaničinem kotu. Ko je oskrbnik natočil vina v majoliko, je odšel in za seboj zaklenil vrata.

Tako je žejni in utrujeni vrag prišel v grajsko klet. V zidanici je bilo temno ko v rogu. Še vrag, ki je bil navajen peklenske teme, je moral malo počakati, da se je razgledal po temini. Ko pa so se mu zelene oči privadile teme, je pričel šepati od soda do soda ter potrkavati s členki po njih. Zadovoljno se je režal; vsi sodi v zidanici so bili polni ko jajce. Vrag je cmakal z jezikom in se veselil gostije, na katero se je bil sam povabil.

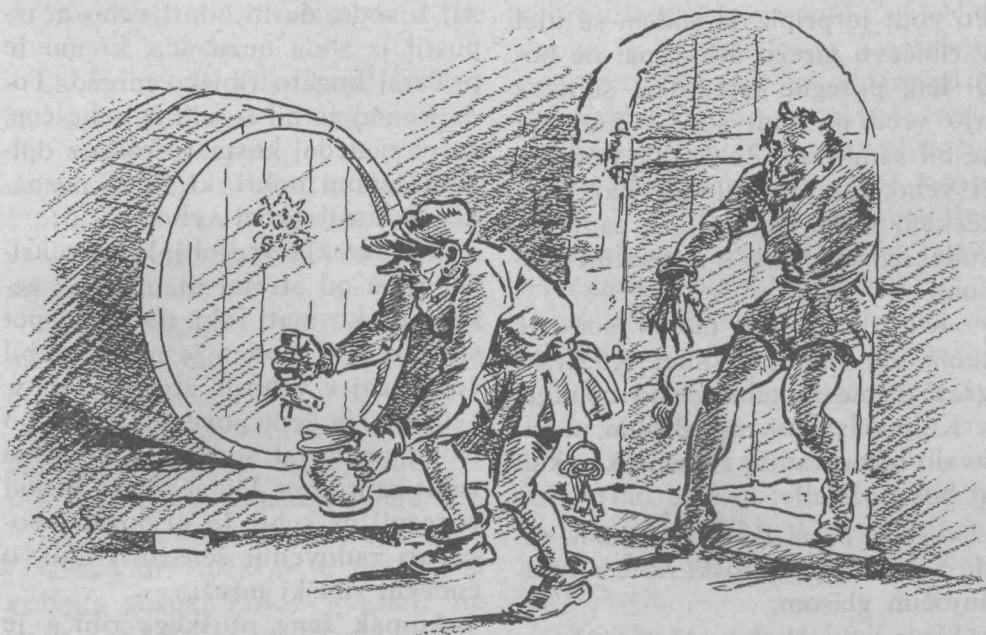
»He, he, najprej bom pokusil vino iz vseh sodov,« je brundal sam s seboj. »Tisto vince, ki bo najslajše, bom potlej pil do mile volje.«

In res: kakor je mislil, tako je storil! V kotu zidanice je bila polica, na njej pa so v vrsti stale lepo pisane majolike. Vrag je pograbil največjo majoliko, potlej pa iz vsakega soda odtočil za polno posodo vina. To mu je bilo za poskušnjo! Ampak močno kučarsko vino je tudi vruga prevarilo: ni še prišel žejni črnih do poslednjega soda, že je opit obležal na mrzlih zidaničinah tleh.

Pijani vrag je zaspal. Smrčanje, ki mu je hroplo iz kosmatih prsi, pa se je slišalo skozi zidaničina vrata prav na dvorišče, kjer so grajski hlapci in dekle ružili debelačo. Brž so pohiteli h graščaku in vsi v en glas zakričali:

»Milostni gospod, v grajski zidanici je tat! Napil se je vina, zdaj pa drnuha, da se kar sodi tresejo v kleti!«

Le iz največjega soda v kotu zidanice je prihajalo nekakšno kloktanje: vrag v sodu je hitel požirati vino, da bi ne utonil v njem...

Graščak je odšel s hlapci in deklami pred grajsko klet. Še prej pa so se vsi oborožili s cepci, kosami in vilami, da bi tatu pobili na tla, ko ga bodo ujeli. Toda žvenket kos in gnojnih vil je prebudil vraga iz smrščečega sna. Slišal je, da se pred vrati zidanice zbirajo ljudje.

Na mah je uganil, da mu gre za kožo. Rad bi ušel, toda nikamor ni mogel. Skozi zaklenjena vrata ni upal, četudi bi jih s peklenko močjo lahko zdrobil v prah, ker bi potlej padel zalezovalcem v pesti. Ker tudi skozi zamreženo okno ni mogel na prosto, je potegnil iz največjega soda čep, se napravil majčkenega in skozi veho zlezel v sod. In ko je kučarski graščak odklenil vrata ter vstopil z oboroženimi hlapci v klet, ni bilo tatu nikjer.

Pogumni graščak je stopil k sodu in skozi odprto veho pokukal vanj. Imel je kaj videti! Na dnu praznega soda je čepel vrag, se bojazljivo oziral kvišku in opletal z dolgim, kosmatim repom kakor pobesneli bik, v očeh pa mu je gorel zelenkast ogenj. Ko pa je nazadnje graščak še poduhal skozi veho v prazen sod, bi bil kmalu padel vznak: v sodu je smrdelo po žveplu in zažgani smoli.

»Ha, ha!« se je zasmeljal graščak. »V sod se je skril tat, ki je sam vrag! Nikoli več ne bo prišel v mojo zidanico vino pit!«

To je dejal, pograbil čep in z njim zamašil veho.

Zdaj je bil vrag v sodu ujet! Na graščakov ukaz so grajski hlapci zavalili sod z vragom iz zidanice

ter ga izpred gradu zakotalili po bregu nizdol. Sod se je zavalil v Kolpo in splaval po vodi.

Tisti dan je ribič z Otoka, vasi pod Kučarjem, lovil v Kolpi ribe. Po vodi je priplaval sod in se ujel v ribičevo mrežo. Ribič pa, ne bodi len, potegne mrežo na suho, z njo vred pa tudi sod, v katerem je bil sam vrag. Že je hotel odpreti veho, da bi pogledal, kaj je v težkem sodu, ko se je iz zaprtega soda oglasil vrag s prosečim glasom:

»Kdor že si, reši me! V sodu je tema, da nikoli takšne! Kučarski graščak me je zabil v sod in vrgel v Kolpo. Izpusti me iz soda, v zahvalo te nagradim z vsem, kar koli si boš poželet!«

»I, kdo pa si ti, ki govoriš v sodu?« je zategnil otoški ribič z vprašujočim glasom.

Vrag se ni hotel izdati, zato je odgovoril:

»Nikar ne izprašuj, kdo sem in od kod sem. Mogočen sem! Če me izpustiš iz soda, ti bom pričaral bogastvo, kakršnega ni v Beli Krajin.«

Ribič je bil skromen mož. Po velikem bogastvu se mu ni kolcalo, le mrežo, ki bi bila vedno polna rib, kadar bi jo vrgel v Kolpo, si je zaželel.

»Daj mi ribiško mrežo, ki bo vedno polna rib, kadar jo bom vrgel v vodo,« je dejal.

»Ozri se, za teboj leži na tleh!« je zakričal nestrpni vrag. »Zdaj me pa brž izpusti, sicer se bom zadušil v sodu!«

Ribič se je ozrl. Res, na tleh, poleg soda, je bila lepa, nova mreža, kakršne še ni videl svoj živ dan.

Za poskušnjo jo je vrgel v Kolpo. In zgodilo se je čudo: komaj se je bila čudežna ribiška mreža omočila v reki, že je bila polna rib. Ves srečen je otoški ribič pohitel nazaj k sodu, da bi odprl veho in izpustil iz soda neznanca, ki mu je pričaral bogato ribiško mrežo. Toda komaj je bil izpulil iz vehe čep, že je zagledal kosmato roko z dolgimi črnimi nohti, ki jo je neznanec potisnil skozi veho.

»Hu, vražja vragolija!« je zakričal ribič od strahu in udaril s čepom po kosmati roki, da se je spet skrila v sod. Potem je pa brž zabil čep nazaj v veho in zbežal domov.

Doma je ženi povedal, da je po Kolpi priplaval sod, v katerem je zabit sam vrag. Dejal je, da je sod potegnil na suho. In ni pozabil povedati radovedni žensčuri tudi o čudežni ribiški mreži.

Ampak žena otoškega ribiča je bila zgnetena iz drugačnega testa kakor njen strahopezdljivi mož. Ko je zvedela, da zna vrag čarati in da obljublja tistemu, ki bi ga izpustil iz soda, bogato nagrado, je pohitela na breg Kolpe. Prisopihtala je do soda in zakričala:

»Hej, vrag! Izpustim te iz soda, če mi izpolniš tri želje. Mojemu možu si dejal, da znaš čarati. Zdaj čaraj, potlej te bom izpustila iz soda.«

»Vse bom storil, kar želiš!« je zjavskal vrag v sodu. »Povej mi, kakšna je tvoja prva želja, izpolnil ti jo bom.«

Ženska, ki bi se rada takoj prepričala, če zna vrag zares čarati, je zapovedala:

»Pričaraj, da se bo hrastov sod, v katerega si zabit, spremenil v zlatega!«

Komaj je ženska spregovorila, že se je zgodilo: hrastov sod se je spremenil v samo suho zlato, da je ženski kar vid jemalo.

»Kakšna je druga tvoja želja?« je zdajci vprašal z zaslinjenim glasom vrag v sodu.

Lakomnici ni bilo dovolj, da je imela že zlati sod in čudežno ribiško mrežo! Napuh jo je prevzel, da je zaželela postati graščakinja. Uprla je pretkane oči na vrh Kučarja, kjer se je belotil grad, potem pa zapovedala:

»Hej, vrag, pričaraj, da bo grad na Kučarju moj in jaz kučarska graščakinja!«

Komaj je ženska spregovorila, že se je zgodilo: vrag v sodu je prišel žužnjati nekakšne kozje molitvice, nazadnje pa je zagodrnjal:

»Grad na Kučarju je tvoj, ti si grajska gospa! Pojdi v grad, na vrhu Kučarja te pričakuje že pokorna služinčad!«

Toda prevzetnici še ni bilo dovolj! Na mah se je napurila, kakor da se že v sami svili in baržunu sprehaja po grajskih sobanah. Rada bi odšla takoj na vrh Kučarja, toda ni se ji ljubilo hoditi. Zato je zapovedala vragu v sodu, naj ji izpolni še tretjo željo.

»Zdaj mi pričaraj še konja vranca, da ga pojezdim v svoj grad na Kučarju!«

Komaj je lakomnica spregovorila, že se je zgodilo: poleg nje je iz tal zrastel prekrasen črn jahanec, ki je hrzal in kopal z nemirnimi nogami v tla.

Vrag v sodu je poprosil z milim glasom: »Zdaj sem ti izpolnil vse tri želje! Izpusti me iz soda, kakor si mi obljubila!«

Ženska je pograbila čep in ga izpulila iz vehe. — — —

Oj, da bi tega nikoli ne storila! Kajti vrag bi ne bil ves vragoljast, če bi se še tisti čas ne maščeval za svoje ujetništvo v sodu. Zaklel je, da se je zabliskalo za Kučarjem, pograbil zlati sod in ga treščil v kučarski grad, da se je le-ta sesul v razvaline, pobral z zemlje čudežno ribiško mrežo, ujel vanjo žensko, si jo oprtil na smrdljivo grbo, skočil z lakomnico v mreži na čilega jahanca in odpeketal v peklo s takšno vražjo naglico, da je bobnelo po vsej Beli Krajini.

Tako se je vrag maščeval, tako so se želje lakomne in napuhnjene žene otoškega ribiča razblinile v nič! Grad na Kučarju je izginil, le kamenje grajskih zidin je še danes raztreseno med vinikami kučarskega trtja. — — —

Zvedeli so Belokrajinci, da je vrgel vrag zlati sod na vrh Kučarja, pa so pričeli kopati po gori, da bi našli zaklad. Še dandanes se primeri, da se ta ali oni sanjač napoti na Kučar in koplje in koplje, misleč, da bo našel zlati sod. Toda doslej se to še nikomur ni posrečilo.

Tudi čudežne mreže ni! In vsi ribiči ob Kolpi lovijo ribe v mreže, ki jih sami spleto. Nikdar pa ni ribji lov v Kolpi tako bogat, kakor je bil takrat, ko je otoški ribič vrgel v vodo čudežno vražjo mrežo.

Kdor ne verjame, da je res tako, naj gre na Otok pod Kučarjem in vpraša Belokrajince, kam so zapravili čudežno mrežo. Dobil jih bo po grbi in še ga bodo Otočani nagnali v dir, da jo bo pobiral iz Bele Krajine ko sam hudir!